

A Körös- Maros Nemzeti Park Igazgatóság nyertes pályázatai

1. KEOP-4.2.0/B/09-2010-0006

Megújuló energián alapuló fűtési és hmv rendszerek kiépítése a Körösvölgyi és a Réhelyi Látogatóközpontokban illetve a Tűzokvédelmi Állomáson

Korunk egyik legjelentősebb környezetvédelmi kihívása a fosszilis tüzelőanyagok által okozott globális felmelegedés kedvezőtlen hatásainak mérséklése. A közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság és a háztartások a hagyományos technikai berendezkedésének alapját a kőolaj, szén és földgáz egyszerűen és viszonylag olcsón kiaknázzható energiája biztosítja. Ezen technológia kedvezőtlen mellékhatása viszont a kibocsátott és a légkörben felhalmozódó széndioxid által okozott üvegházhatás. A légkör felmelegedése több olyan kedvezőtlen hatást eredményezett már napjainkban is, mely igen jelentős ökológiai és gazdasági kárral jár. Elég említeni a gleccserek olvadását, a sarki területek vagy a tengerek hőmérsékletének emelkedését. Szűkebb környezetünkben, hazánkban az időjárási szélsőségek, hőségnapok, hatalmas esőzések, aszály, tornádók gyakoriságának növekedése mindenki számára érzékelhető változás.

Ezen kedvezőtlen hatások mérséklésének egyik lehetséges módja a megújuló energiaforrások minél szélesebb körű alkalmazása. A megújuló energiaforrások előnye, hogy a légkörben lévő szén-dioxid mennyiségét összességében nem növeli. A viszonylag kis energiasűrűségű források hasznosítása az utóbbi évek technológiai fejlődésének eredményeként egyre nagyobb hatékonysággal oldható meg. Az elterjedt támogatási formáknak és az emelkedő energiaáraknak köszönhetően a jelentősebb forrásigényű technológiák is jó megtérüléssel alkalmazhatók. Az egyedileg kisebb teljesítményű megoldások egyre elterjedtebb alkalmazása folyamatosan növekvő arányban képviselteti magát hazánk energetikai rendszerében.

Réhelyi Látogatóközpont főépülete. Fotó: Weisz Z.

A Réhelyi Látogatóközpont főépületén elhelyezett napkollektorok. Fotó: Weisz Z.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság által üzemeltetett épületek nagy része korábban földgáz alapú fűtéssel és melegvíz ellátással rendelkezett. Az utóbbi években megkezdett fejlesztések eredményeként néhány éven belül a létesítmények túlnyomó többsége megújuló energia felhasználásán alapuló fűtéssel és melegvíz ellátással rendelkezik. Ezen célok elérését szolgálja a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében 2010 januárjában benyújtott „Megújuló energián alapuló fűtési és hmv rendszerek kiépítése a Szarvasi, a Réhelyi Látogatóközpontokban és a Tűzokvédelmi Állomáson” címet viselő pályázat. A pozitív elbírálás eredményeként 2010 szeptemberben aláírásra került a pályázat KEOP-4.2.0/B/09-2010-0006. számú támogatási szerződése, mely összesen 31.826.099,- forint támogatást biztosított a tervezett fejlesztésekhez.

A beruházás három helyszínen valósult meg. A Körösvölgyi és a Réhelyi Látogatóközpontban a korábbi földgázüzemű központi fűtésre kapcsolódik az új, faelgázosító kazán. A kazánok a szükséges kiegészítőkkal együtt meglévő épületekben kialakított kazánházban kaptak helyet. A Körösvölgyi Látogatóközpontban fűtési szezon idején az új kazán gondoskodik a melegvíz ellátásról is, míg a réhelyi szállásépületben jórészt napkollektorok biztosítják. A Tűzokvédelmi Állomáson a kazánház kialakításán túl az épületegyüttes egészében kiépítésre került a központi fűtésrendszer. Ez utóbbi helyen a rendkívül költséges propán-bután gáztartályos fűtés kiváltása történt meg. Mindhárom helyen korábbi rendszerek tartalék, illetve ráségítő funkcióval fennmaradtak.

A három új faelgázosító kazán üzemeltetéséhez szükséges tüzelőanyagot a Körös-Maros Nemzeti Park területén található kiterjedt nem őshonos, illetve adventív fafajokból álló állományok biztosítják. Az élőhelyrekonstrukciós tevékenységek során keletkező, más célra nem hasznosítható faanyag száraz állapotban megfelelő minőségű tüzelőanyag. A fejlesztés eredményeként a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság évente mintegy 50 tonnával csökkent a fosszilis tüzelőanyagból származó széndioxid kibocsátást.

2. KEOP-3.1.2./2F/09-2009-0013

„Élőhelyvédelem és helyreállítás a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság területén”

A **projekt célja** a Körös-Maros Nemzeti Park természeti értékeinek megőrzése szempontjából nem megfelelő területek átalakítása egy kedvezőbb, természetközelibb állapotba. Ez főként gyeptelepítéssel, erdőtelepítéssel, vizes élőhelyé váló alakítással történik, az alapvetően megfelelő jellegű, de jelenlegi állapotában csökkent ökológiai értékű, roncsolt területek állapotának javítása főként felszín-rendezéssel, a természetes vízháztartás visszaállításával, a természetes életközösségeket veszélyeztető, invazív fajok visszaszorításával zajlik. Ezekhez a fő célkitűzésekhez csatlakozik járulékosan egyes beruházási elemeknél a védő övezeteket biztosító területeken birtokrendezési feladatok elvégzése, illetve a célok eléréséhez nélkülözhetetlen eszközök beszerzése, járulékos feladatok végrehajtása. A fejlesztési tevékenységek igénye részint jogszabályi előírásból (EU irányelvek és a NATURA 2000 előírás), részint műszaki szükségletből (nem kívánt utak, csatornák felszámolása, átalakítása) ered.

A tervezett **projekt feladata** az érintett területek helyreállítása, természeti állapotának javítása, ezen keresztül a teljes Nemzeti Park természeti állapotának megőrzése, közvetetten az itt előforduló védett fajok állományainak, élőhelyeinek gyarapítása. A projekt elsődleges feladata a természet értékei jó állapotának megóvása, illetve helyreállítása, az ország természetvédelmi szempontból kiemelkedő fontosságú területeinek természetszerűvé alakítása, továbbá természetközeli élőhelyek állapotának megóvása és javítása. A természetvédelem egyik legfontosabb feladata a vadon élő állatok és növények, valamint azok élőhelyeinek megóvása, illetve állapotuk leromlása esetén a természetközeli állapot helyreállítása, azaz rekonstrukciója, vagy rehabilitációja. Ez egyaránt érinti a hazai (védett és fokozottan védett) fajokat, az Európai Unióban védelmet élvező (közösségi jelentőségű) fajokat és élőhelyeket, illetve a különböző szinten (országos, helyi jelentőségű) védett természeti területeket. Az élőhelymegőrzés és helyreállítás kiterjed erdős, vizes és gyepest területekre is.

Tekintettel arra, hogy a pannon biogeográfiai régió szinte teljes kiterjedésében Magyarország területén található, ezért hazánkban kiemelkedő feladata és felelőssége az itt előforduló természeti értékek megóvása. Ezen túlmenően Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásával kötelezettséget vállalt a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek kedvező természeti állapotának elérésére és fenntartására.

A **projekt 6 beruházási elemre** tagozódik. Az „élőhely védelem és -helyreállítás” rész cél 6 beruházási eleménél a felosztás alapvetően a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság területi egységeinek felosztását követi, egy beruházási elemhez tartoznak az egy területi egységet (pl. Kis-Sárrét) érintő fejlesztések. Az egy beruházási elem belüli fejlesztéseket **beruházási elem-részeknek** nevezzük.

A kidolgozásra javasolt projekt-tervezet szerint a beruházási elemek az alábbiakban bemutatott fejlesztéseket tűzték ki.

1. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Kis-Sárréten

1a beruházási elem-rész: Árkok, utak megszüntetése

1b beruházási elem-rész: Zsadány – gyeprekonstrukció roncsolt területen

1c beruházási elem-rész: Sző-rét – gyeprekonstrukció roncsolt területen

1d beruházásielem-rész: Tűzok dürgőhely rehabilitációja

1e beruházásielem-rész: Pozitív kút működésének biztosítása

1f beruházásielem-rész: Facsoportok kialakítása

1g beruházásielem-rész: Két mesterséges tó rekonstrukciója, vízellátás biztosítása

A beruházási elem feladatai között van a meglévő csatornarendszer átalakítása, vízkormányzó műtárgyak építése, utak megszüntetése, roncsolt gyepterületek rendbetétele, őshonos fajokból álló facsoportok kialakítása, valamint vízimadarak és őshonos mocsári halfajok állományának megőrzésére és fejlesztésére szolgáló korábbi halastó átalakítása vizes élőhellyé.

2. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Dévaványai-Ecsegi pusztákon

2a beruházásielem-rész: Dévaványa – gyeprekonstrukció roncsolt területen

2b beruházásielem-rész: Gyomaendrőd – gyeprekonstrukció roncsolt területen

2c beruházásielem-rész: Sziki tölgyes megőrzése

2d beruházásielem-rész: Fogolyvédelmi terület kialakítása

2e beruházásielem-rész: Gyepes élőhelyek kialakítása szántókból

2f beruházásielem-rész: Tűzok élőhely kialakítása magkeverék vetésével

A beruházási elem feladatai között roncsolt terület helyreállítása érdekében elvégzett gyeprekonstrukció, őshonos tölgyes megőrzése, fogolyvédelmi terület kialakítása, szántókból gyepes élőhelyek kialakítása, valamint tűzok élőhely kialakítása szerepel.

3. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Bélmegyeri Fáspusztán és a Mágor-pusztán

3a beruházásielem-rész: Fás legelő rehabilitációja a Bélmegyeri Fáspusztán

3b beruházásielem-rész: Mozaikos gyep revitalizációja a Mágor-pusztán

A beruházási elem feladatai egyrészt a Bélmegyer külterületéhez tartozó, a KMNPI területén egyedül itt előforduló fás legelő helyreállítása, illetve megőrzése; másrészt a Mágor-pusztá mozaikos gyepének revitalizációja vízháztartásának helyreállításával, melynek során a csatornák egyes szakaszai betöltésre kerülnek.

4. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Hármas-Körös hullámterében

4a beruházásielem-rész: Árkok és csatornák rekonstrukciója

4b beruházásielem-rész: Denevér odútelepek kialakítása

A beruházási elem feladata az ártéri területen található csatornák, árkok tájba illesztése, továbbá a csatornapartokon és a csatornák szelvényében található adventív növényzet visszaszorítása, valamint a Hármas-Körös hullámterében denevér odútelepek kialakítása.

5. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Csanádi pusztákon és a Kardoskúti Fehértón

5a beruházásielem-rész: Hurokcsatorna megszüntetése a Montág-pusztán

5b beruházásielem-rész: Bajuszcsatorna töltés kialakítása a Montág-pusztán

5c beruházásielem-rész: Csatorna részleges megszüntetése a Montág-pusztán

5d beruházásielem-rész: Löszpusztagyeppek kialakítása a Királyhegyesi és a Kopáncs-pusztán

5e beruházásielem-rész: Gyepes élőhelyek kialakítása szántókból a Királyhegyesi pusztán

5f beruházásielem-rész: Gyepes élőhelyek kialakítása szántókból a Kardoskúti Fehértón

5g beruházásielem-rész: Tűzok élőhely kialakítása magkeverék vetésével a Kardoskúti Fehértón

A beruházási elem feladatai a Montág-pusztá tájegységben tervezett vízrendezési célú beavatkozások elvégzése, melyek töltésépítésre és csatorna megszüntetésre terjednek ki.

A Csanádi pusztákon feladat löszpusztagyeppek kialakítása, valamint természetvédelmi szempontból nem indokolt szántók értékes gyepterületekké való alakítása.

A Kardoskúti Fehértón feladat gyepes élőhelyek kialakítása szántókból, valamint tűzok élőhely kialakítása.

6. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Maros-ártéren

6a beruházásielem-rész: Csatorna- és mőtárgyrendezés

6b beruházásielem-rész: Szántók és rontott nemesnyarasok visszagyepesítése, ligeterdők kialakítása

6c beruházásielem-rész: Tölgyesek elegyítése

A beruházási elem feladata komplex élőhely fejlesztés a Maros-ártéren, csatorna- és mőtárgyrendezés, szántók és nemesnyarasok visszagyepesítése és ligeterdők kialakítása, valamint tölgyerdősítések elegyfajokkal való megerősítése.

Az 1-6. beruházási elemek tartalmazznak eszközbeszerzést és területvásárlást is.

3. KEOP-3.1.2./2F/09-2009-0011

„Élő-és élettelen természeti értékek megőrzése, rekonstrukciója érdekében történő komplex beavatkozás a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság Kígyósi-puszta területi egységén.

A **projekt célja** a Körös-Maros Nemzeti Park természeti értékeinek megőrzése szempontjából nem megfelelő területek átalakítása egy kedvezőbb, természetközeli állapotba. Ez főként gyep-, erdő-telepítéssel történik, az alapvetően megfelelő jellegű, de jelenlegi állapotában csökkent ökológiai értékű, roncsolt területek állapotának javítása főként felszín-rendezéssel, a természetes vízháztartás visszaállításával, a természetes életközösségeket veszélyeztető, invazív fajok visszaszorításával zajlik. Ezekhez a fő célkitűzésekhez csatlakozik járulékosan egyes beruházási elemeknél a védő övezeteket biztosító területeken birtokrendezési feladatok elvégzése, illetve a célok eléréséhez nélkülözhetetlen eszközök beszerzése, járulékos feladatok végrehajtása. A fejlesztési tevékenységek igényét jogszabályi előírások (EU irányelvek és a NATURA 2000 előírás) is megalapozzák.

A tervezett **projekt feladata** az érintett területek helyreállítása, természeti állapotának javítása, ezen keresztül a teljes Nemzeti Park természeti állapotának megőrzése, közvetetten az itt előforduló védett fajok állományainak, élőhelyeinek gyarapítása. A projekt elsődleges feladata a természet értékei jó állapotának megóvása, illetve helyreállítása, az ország természetvédelmi szempontból kiemelkedő fontosságú területeinek természetszerűvé alakítása, továbbá természetközeli élőhelyek állapotának megóvása és javítása. A természetvédelem egyik legfontosabb feladata a vadon élő állatok és növények, valamint azok élőhelyeinek megóvása, illetve állapotuk leromlása esetén a természetközeli állapot helyreállítása, azaz rekonstrukciója, vagy rehabilitációja. Ez egyaránt érinti a hazai (védett és fokozottan védett) fajokat, az Európai Unióban védelmet élvező (közösségi jelentőségű) fajokat és élőhelyeket, illetve a különböző szinten (országos, helyi jelentőségű) védett természeti területeket.

Tekintettel arra, hogy a pannon biogeográfiai régió szinte teljes kiterjedésében Magyarország területén található, ezért hazánknak kiemelkedő feladata és felelőssége az itt előforduló természeti értékek megóvása. Ezen túlmenően Magyarország Európai Unióhoz történő

csatlakozásával kötelezettséget vállalt a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek kedvező természeti állapotának elérésére és fenntartására.

A **projekt 3 beruházási elemre** tagozódik. A 3 beruházási elem a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság egy adott területi egységéhez kapcsolódik, ez a Kígyósi-pusztta. Az egy beruházási elem belüli fejlesztéseket **beruházásielem-részeknek** nevezzük.

A kidolgozásra javasolt projekt-tervezet szerint a beruházási elemek az alábbiakban bemutatott fejlesztéseket tűzték ki.

1. beruházási elem: Élőhely védelem és helyreállítás a Kígyósi-pusztán

1a beruházásielem-rész: Facsoportok és cserje foltok kialakítása

1b beruházásielem-rész: Erdősáv telepítése

1c beruházásielem-rész: Tölgyesek elegyítése

1d beruházásielem-rész: Gyepes élőhelyek kialakítása szántókból

A beruházási elem feladataként facsoportok és cserje foltok kialakítására, erdősáv, valamint őshonos elegy- és cserjefajok telepítésére és szántóterület visszagyepesítésére kerül sor a jelenleg szántó művelési ágú területeken.

2. beruházási elem: A Török-halom rehabilitációja a Kígyósi-pusztán

A beruházási elem feladata a degradált állapotban lévő kunhalom helyreállítása, valamint a kapcsolódó tájrendezés munkálatainak elvégzése.

3. beruházási elem: Közúti kétéltűátjárók létesítése Szabadkígyóson

A beruházási elem feladata országos közúton kétéltűátjárók kialakítása 13 db létesítendő alagúttal.

Tartoznak megvásárlandó területek is a projekt megvalósításához, melyek szorosan kapcsolódnak hatásterület védelméhez.

KEOP-3.2.0/11-2012-0003 és KEOP-3.2.0/11-2012-0004

A Kardoskúti Sóstói telep fejlesztése

A Kardoskúti Sóstói telep fejlesztésére a KEOP-3.2.0 számú pályázat keretében pályázott Igazgatóságunk.

A fejlesztés volumenére tekintettel két pályázat került beadásra.

A KEOP-3.2.0/11-2012-0003 számú, és a „*Természetvédelmi kezeléshez kapcsolódó fejlesztés Kardoskút Sóstói telepen*” elnevezésű pályázat támogatási szerződését 2012. július 16.-án írta alá Igazgatóságunk, illetve a Közreműködő Szervezet.

Ebben a pályázatban az elnyert támogatás összege 206.519.391.-Ft. Ebből az összegből a Sóstói telepen a meglévő bikaszállás elbontása, egy új tűzivíztározó kialakítása, egy új, 200 férőhelyes tehénszállás kialakítása, a meglévő gépszín átalakítása szociális épületté, új szennyvíztározó kialakítása a szociális épülethez, a meglévő téli szállás átalakítása, illetve az ezekhez az épülethez kapcsolódó külső épületgépészeti, és külső épületelektronika munkák szerepelnek.

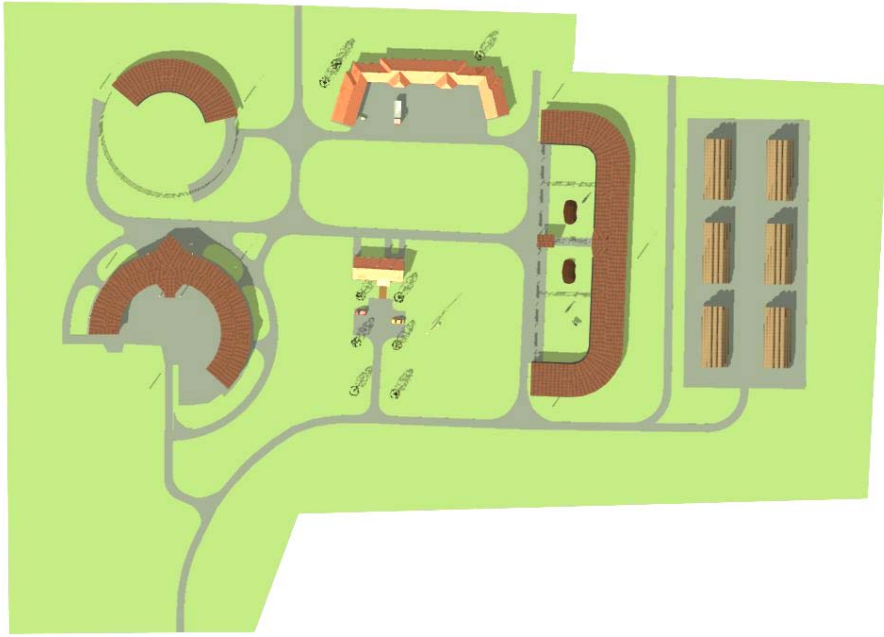
A pályázat alapján a munkálatok befejezése 2013. október vége.

A másik pályázat száma KEOP-3.2.0/11-2012-0004 és az elnevezése: „*Élőhelykezeléshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés Kardoskút Sóstói telepen*”. A Támogatási szerződés aláírásának a dátuma 2012. július 16.

Ebben a pályázatban az elnyert támogatás összege: 183.623.411.-Ft

A projekt keretében a meglévő igen rossz állapotú tehénszállás épületek (2 épület) lebontásra kerülnek. Kialakításra kerül egy új, 30 egyed magyar szürke szarvasmarha tenyészbika elhelyezésére alkalmas bikaszállás, egy új gépszín. Az ezekhez az épülethez kapcsolódó külső épületgépészeti, és külső épületelektronika munkák, illetve a telepen belül új utak és térburkolatok is kialakításra kerülnek.

A pályázat alapján a munkálatok befejezése 2014. október vége.

Természetvédelmi kezelésekhez kapcsolódó eszközfejlesztés a Körös-Maros Nemzeti Park védett területein

KEOP-3.2.0/11-2012-0011

A projekt keretében, a KMNPI a saját kezelésben lévő szántó és gyepterületeinek kezeléséhez és az állatállomány ellátásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése történik.

Az Igazgatóság legfontosabb feladatai közé tartozik a vagyonkezelésében lévő, jellemzően védett, fokozottan védett és NATURA 2000 hálózathoz tartozó területeinek kiváló természeti állapotba hozása és ilyen állapotban történő megtartása. A területek jelentős része gyeperület, kisebb hányada szántó. Kis mértékben, a szántó területek fenntartása indokolt, olyan élőlények védelme érdekében, melyek életfeltételeiket részben vagy egészben extenzív szántóföldi körülmények között találják meg, illetve bizonyos életszakaszaikban kötődnek a szántó területekhez (tűzok, daru, fogoly, stb.).

A jelentős gyeperület hasznosításának legkedvezőbb módja az extenzív állattartás. Az állattartás extenzív jellegéből adódóan a jószágok a lehető legtöbb időt legelőként töltik, de minden évben, főleg a téli időszakban, több hónapot kell legeltetés nélkül, téli szálláshelyeken tölteni az állatoknak. A téli karámos tartás alkalmával az etetésre felhasználható takarmány előállítását a nyári időszak feladata.

A gépek használatával előnyösen változik a területkezelés lehetősége. A kaszálási időpontok széthúzásával, a kaszálás mozaikosabbá tételével a természetes életközösségek létfeltételei ideálisabbak lesznek. A lekaszált széna gyorsabb betakarításával a zavarás ideje csökkenthető. A szántóföldi eszközök beszerzésével, a kisparcellás kezelés előtérbe helyezhető, így a szántókhoz kötődő fajok létfeltételei is előnyösen változnak. A gépek segítenek a téli állattartási körülményeink javításában is, mind állatjóléti, mind állategészségügyi szempontokat is figyelembe véve.

Összességében a fejlesztés jelentős előrelépést jelent Igazgatóságunk területkezelési lehetőségeiben, növelve ezzel a kezelt területek természeti értékeit.

A projekt kezdő időpontja: 2012. 09. 01.

A projekt tervezett befejezési időpontja: 2013. 12. 31.

A projekt nettó összköltsége: 249.926.207 Ft